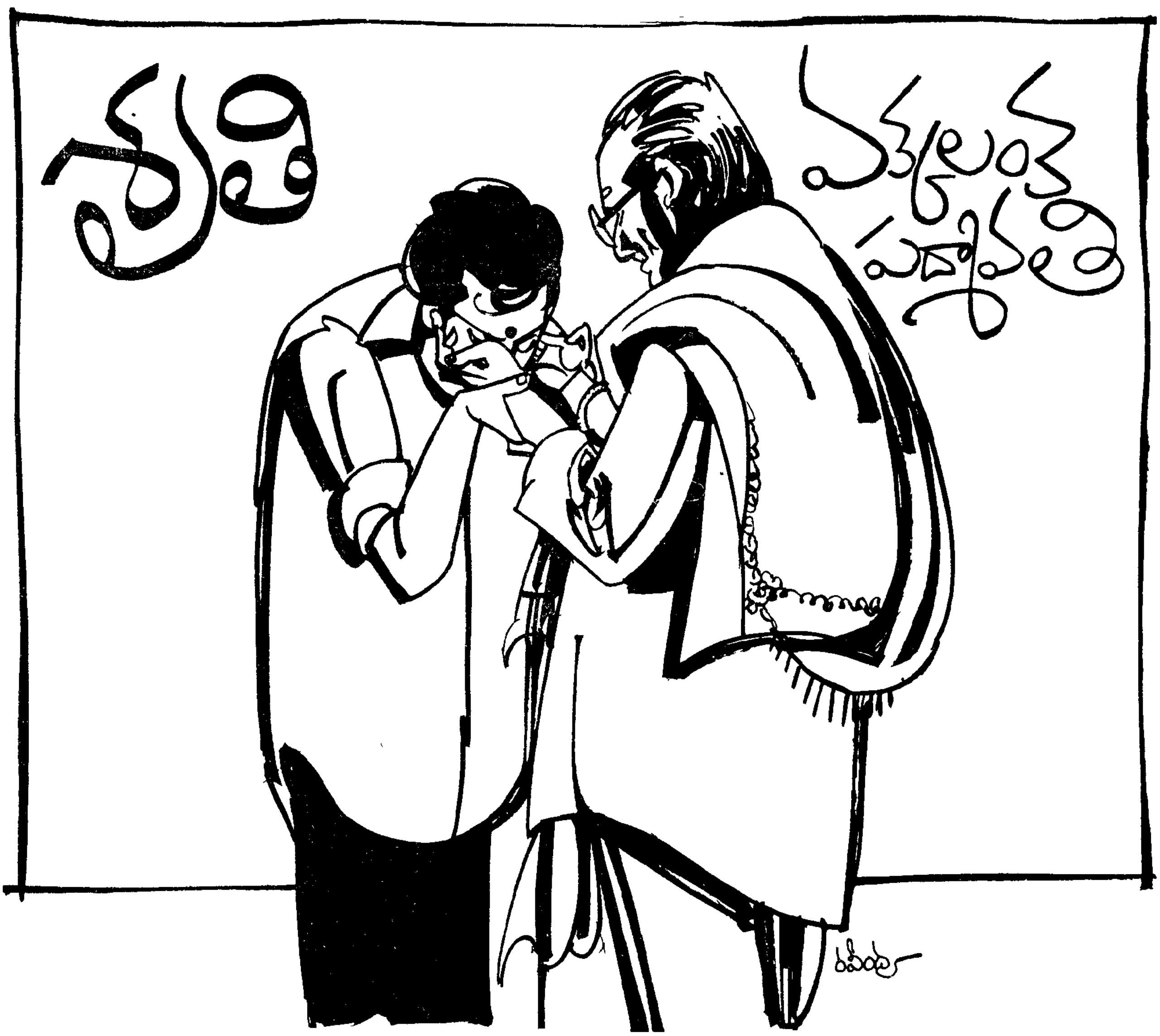

ఆ వేళ ఆకాశవాణిలో విజిటర్స్ కార్నర్ ఖాళీ లేదు కారణం, సంగీతంలో ఉత్తీర్ణులైన అభ్యర్థులకు ఆడిషన్ టెస్టు జరుగుతుంది లయ, విద్వత్తు, విజ్ఞానం ఇవే టెస్టుకి అర్హమైన అంశాలైనా, వీటితోపాటుగా అందరూ డిప్లమో పొందినవారే!

అందరి ముఖాల్లోనూ అదోలాటి వుద్విగ్నత

వారిలో పాండురంగ కూడా వున్నాడు అతని మనసూ స్థిమితంగా లేదు "ఇందులో సెలక్టయి, అవకాశం వచ్చినప్పుడు ఇదే వుద్యోగంలో స్థిరపడాలనీ, అప్పుడుకానీ తను జీవితంలో నిలదొక్కుకునే స్థితి ఏర్పడదని" ఇలా సాగిపోతున్నాయి అతని ఆలోచనలు

ఇంతలో హుందాగా నడుచుకుంటూ వచ్చి స్టూడియో వైపు వెళ్ళబోతున్న ఒక వ్యక్తిని చూసి పాండురంగ అప్రతిభుడయ్యాడు

వేగంగా లేచి ఆయన దగ్గరకు వెళ్ళి "నమస్కారం మాస్టారూ!" అన్నాడు వినయంగా

ఆయన ఆగి ఒక్క క్షణం అతని ముఖంలోకి చూసి, "ఎక్కడో చూసిన జ్ఞాపకం ఓ, పాండురంగ కదూ!" అన్నారాయన మామూలుగా

"ఆడిషన్‌కి వచ్చాను మాస్టారూ! ఇంతలో మీరు కన్పించారు నాకు చాలా ఆనందంగా " అతని మాటలు పూర్తికాలేదు ఆయన 'వస్తా' అంటూ సౌంజ్ఞ చేస్తూ వెళ్ళిపోయారు

మల్లెపూవులాటి తెల్లని జరీ దోవతి, లాల్చీ, భుజాన ఉత్తరీయం, చేతివేళ్ళకు నాలుగు ఉంగరాలు, మొహంలో ఉట్టిపడే రాజసం, మణికట్టుకి బంగారు కంకణం, మూర్తీభవించిన సంగీత మూర్తిలా వున్నారు మహేశ్వరశర్మ ఆ రూపం ఎంతో కాలంనుంచి చూస్తూనే వున్నాడు పాండురంగ

ఆయనలో వున్న ఆ ఆకర్షణే. అతన్ని ఎన్నోసార్లు ఆయనచుట్టూ తిరిగేలా చేసింది

ఇంతకాలం గడిచినా ఆయన ముఖంలో తన పట్ల ఇది వరకు కనిపించిన నిరాసక్తత, అయిష్టత మళ్ళీ చూడటం వల్ల అతనిలో ఏదో బాధ పెల్లుబికింది

వచ్చి తన సీట్లో కూర్చున్నాడు ప్రక్కన కూర్చున్న యువకుడు "ఆయన మీకు తెలుసా?" అన్నాడు

"తెలుసు" అన్నాడు ముక్తసరిగా.

"అయితే మీ సెలక్షన్ గ్యారంటీ. అన్న మాట ఆయనే కదా మనకు జడ్జి" అన్నాడతను.

ఉలిక్కిపడ్డాడు పాండురంగ వంట్లో శక్తినంతా కృంగదీసినట్టుగా నెమ్మదిగా బైటకు అడుగులు వేశాడు

* * *

పండు వెన్నెల పిండారబోసినట్లుంది. పెరట్లో మంచం మీద మేను వాల్చాడు పాండురంగ ఉదయం జరిగిన సంఘటనన్నుంచీ తేరుకోలేక పోతున్నాడతను

మహేశ్వర శర్మ గార్ని తలచుకోగానే

ఎనిమిది సంవత్సరాలు క్రితం తను సంగీతం నేర్చుకోవటం కోసం సంగీత కళాశాలలో చేరిన రోజులు కళ్ళముందు తిరిగాయి.

తమ సంగీతంతో శ్రోతల్ని మైమరపించి, ఏవో ఉన్నత లోకాలకు తీసుకు వెళ్ళి విహరింప చేసే మహత్తు కలిగిన సంగీత విద్వాంసుల్ని చూసి, తనూ ఒక సంగీత పండితుడు కావాలని, గళ మాధుర్యంతో సంగీత సరస్వతి కరుణా కటాక్ష వీక్షణాలతో పదిమందిలోనూ పేరు సంపాదించాలని తహ తహ లాడే వాడు అతను.

సంగీత మంటే వున్న ఇంట్రెస్టు వల్ల తండ్రికి సంగీతం నేర్చుకోవాలని వుందని విన్నవించు కొన్నాడు ఓ రోజు.

ఆయన వద్దన లేదు కానీ, సంగీతం నేర్చుకోవటమంటే కాలేజీకి వెళ్ళి రావటం కాదనీ, సంగీతం మీద ప్రత్యేక శ్రద్ధ, ఆసక్తి, ఓర్పు... ముఖ్యంగా ఆ తల్లి కరుణ, సాధన వుండాలన్నా రాయన.

నిజమేననిపించినా... అవన్నీ తనలో వున్నాయనే నిర్ణయానికి వచ్చి... ఆరు సంవత్సరాల డిప్లమో కోర్సులో చేరాడతను.

అతని లయజ్ఞానం, లయరాగం చూసి ఆనాడు మాస్టారు విస్తుపోయారు. నువ్వు తప్పకుండా సంగీత విద్వాంసుడివి అవుతావోయి పాండురంగా అంటూ ఆశీర్వదించారుకూడా!

ఆధార షడ్జమం నుంచి స్థాయీ స్వర భేధాలు మెల్లగా గుండెల్లోనే భద్రపరచుకున్నాడు.

ఆ రోజుల్లోనే కలిగింది అతనికి మహేశ్వర శర్మగారితో పరిచయం. ఆయన అందరిలోనూ ఒకవిధమైన ప్రత్యేకత కలిగివుండేవారు.

ఆయన ప్రతివాడితోనూ మాట్లాడేవారు కాదు. ఆయన క్లాసుకి వస్తున్నారంటే ఆసక్తిపరులకు పరమానందంగానూ, మరికొందరికి కంటక ప్రాయంగానూ వుండేది.

వర్షం వచ్చినా... సూర్య తేజస్సు అధికంగా వున్నా, పరిసరాలు స్వచ్ఛంగా లేకపోయినా,ఆయన మనస్సు నిర్మలత కోల్పోయేది. ఇంక ఆ రోజు క్లాసు జరగదు. అందరికీ ఆయన క్లాసు చెప్పే రోజులు సంవత్సరంలో చాలా తక్కువగా వుండేవి.

మిగతా ఉపాధ్యాయులంతా గుసగుసగా చెప్పుకుని నవ్వుకునేవారు. కానీ బయట ప్రపంచంలో ఆయనకున్న సంగీతపరమైన గౌరవం, పెద్ద పెద్ద కచేరీలకు ఆహ్వానింపబడటం ఇవన్నీ పాండురంగకి అమిత ఆశ్చర్యంతో పాటు ఆయనపట్ల ఆకర్షణకూడా అధికం చేసింది.

ఆయన ముఖ వర్చస్సు చూస్తూ... ఆ గళ మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదిస్తూ ఒక్క నిముషం గడిపినా తన జీవితం ధన్యమైనట్టు భావించే వాడు అతను.

అదృష్టవశాత్తూ ఆ మరుసటి సంవత్సరం ఆయన అతని క్లాసులకి రావటం జరిగింది. ఆనందం పట్టలేకపోయాడతను.

సరిగమ పదనిస... సని దప మగరిస సప్త స్వరాల ఆకార సాధనలో ఆయనకున్న ప్రావీణ్యం, అది శిష్యులకు బోధించే తీరు పాండురంగకి ఎంతగానో సంతోషం కలిగించింది. ఆరోహణ అవరోహణ క్రమాన్ని అతి త్వరగా, అతి మధురంగా నేర్చుకుని గురువుగారికి వివరించాడు.

"ఊ, బానే వుంది కానీ, అంత ఆరాటం పనికిరాదోయ్! ఇదీ సంగీత శాస్త్రం. దద్దోజనం కాదు" అన్న ఆయన మాటలకు చిన్నబుచ్చుకున్నా 'ఆయన క్లాసులే తక్కువ. కోపగించుకుని పాఠాలు వినకపోతే తనకే నష్టం' అనుకుని వూరుకున్నాడు.

కానీ మిగతా సంగీతోపాధ్యాయులంతా ఛాందసుడు. అహంకారం ఆయనకు అలంకారమైపోయింది అనుకునేవారు. నిజానికి ఆయన ప్రవర్తన కూడా అలాగే వుండేది.

సరళీస్వరాలు ప్రారంభించిన కొద్ది రోజుల్లోనే లయ, తాళక్రమాల గురించి క్షుణ్ణంగా అర్థం చేసుకున్న పాండురంగ... మాయామాళవగౌళ రాగాన్ని ఆలాపించటానికి చేస్తున్న ప్రయత్నం చూసి మొదటిసారిగా మెచ్చుకోలుగా చూశారు గురువుగారు. అదే మహత్తరమైన ఉత్సాహాన్ని, ప్రోత్సాహాన్ని కలిగించినట్టు భావించాడు అతను.

తర్వాత ఒక రోజు పాండురంగకి ఎక్కడ లేని ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తూ; "పాండురంగా, క్లాసు అయ్యాక ఒకసారి నా దగ్గరికి రావోయ్" అంటూ వెళ్ళిపోయాడు బైటికి.

అలాగే వెళ్ళాడు. అప్పుడేం మాట్లాడకుండా, "సంధ్యవేళ ఒకసారి మా యింటికిరా. నీతో చిన్న మాట వుంది" అన్నారు.

ఎంత ఆలోచించినా కారణం అందటం లేదు అతని మనసుకి.

సూర్యుడు పశ్చిమాద్రికి జారిపోయాక ఆయన యింటివైపు అడుగులు వేశాడు అతను.

ధోవతి, ఉత్తరీయంతో వాలు కుర్చీలో విశ్రాంతి తీసుకుంటూ కనిపించారు మహేశ్వర శర్మ.

"నమస్కారం మాష్టారూ!" అంటూ ఆయన వారిస్తున్నా వినకుండా అరుగుమీద కూర్చున్నాడు.

"ఏం లేదు. పాఠాలు బాగా ప్రాక్టీసు చేస్తున్నావా ఇంటిదగ్గర. సాధన చాలా అవసరం పాండురంగా! అశ్రద్ధ చేయకు" అన్నారు.

ఆనందంతో మనసు పొంగింది అతనికి.

కొద్ది నిముషాల తర్వాత ఆయన అసలు విషయానికి వచ్చారు. "పాండురంగా, నాకో చిన్న సమస్య ఎదురయిందయ్యా! పరిష్కారానికి నీ చేయూత కావాలి. మీ సాంప్రదాయం, ప్రతిష్ట నాకు తెలిసిందే! నా మాట కాదనవనే నమ్మకంతో అడుగుతున్నాను" ఆయన కంఠంలో ఎన్నడూ వినిపించని కొత్త ధ్వని.

ఆతృత నణచుకుంటూ, "ఏమిటి మాష్టారూ! చెప్పండి" అన్నాడు.

"ఏం లేదు. మాకు ఒక్కగానొక్క ఆడపిల్ల. చాముండేశ్వరి. ఎంతో గారాబంగా పెరిగింది. పెద్దగా చదువుకోలేదు. యింటి దగ్గరే సంగీత పాఠాలు చెప్తున్నా. పెళ్ళీడు కొచ్చిన ఆడపిల్లని యింట్లో ఎంతకాలం అట్టే పెట్టుకుంటాం. మంచి సంబంధం చూసి పెళ్ళి చేయాలని నా కోరిక" అంటూ ఆగారు ఒక్క నిముషం.

నరాలు బిగపట్టుకుని వింటున్నాడు పాండురంగ.

ఆయన మళ్ళీ అన్నారు. "అమ్మాయి అందానికి గుణానికి లోపం లేదు. కాకపోతే చిన్నతనంలో పోలియో వచ్చింది. కాలు కాస్త ఎత్తి అడుగువేస్తుంది. నేను ఇచ్చే కట్నానికి ఆశపడి ఎవరైనా ఆమెను చేసుకున్నా...ఈ చిన్న మొరిక వల్ల తర్వాత అమ్మాయినేం బాధలు పెడతారోనని భయం. అందుకే ఆమెను ఆమెలా చూసే వ్యక్తి కోసం నా అన్వేషణ. ఆ మార్గంలో నువ్వే సరైనవాడివని నాకు తోచింది.

చూడు పాండురంగా! సహృదయుడిగా భావించి నిన్నిలా అర్థిస్తున్నాను. నీకు సంగీత మంటే ప్రాణం. నిన్ను...నన్ను మించిన సంగీత నిధిగా ప్రపంచానికి తెలియజేసే బాధ్యత నాది. ఏమంటావ్" అంటూ ఆగారు.

అయోమయంతో నోటమాట రాలేదు అతనికి. మెదడు మొద్దుబారినట్లు ఆలోచనలు స్తంభించాయి పాండురంగకి.

నెమ్మదిగా శక్తి కూడదీసుకుని నిటారుగా అయ్యాడు. ఏమిటిది? తను సంగీత పరమావధిని చేరుకోడానికి...గురువుగారి ప్రాపకం పొందటం కోసం ఒక కుంటిపిల్లనీ, మనసు లేని మనువునీ అంగీకరించటమా ?! అయినా గురువు శిష్యుణ్ణి కోరవలసిన కోరికేనా యిది! బొటనవ్రేలు తనకు గురుదక్షిణగా సమర్పించమన్న ద్రోణునికి... భక్తితో అర్పించిన ఏకలవ్యుని త్యాగంలో తనని చేయమన్నది ఎంత ?!

అయినా తన మనసందుకు అంగీకరించటం లేదే ! ఆయన కోరిక స్వార్థంగా తోచటమే కాదు, తనకి ఏనాడో పెద్దలు నిర్ణయింపబడిన మేనరికం వుంది.

తన గురువుగారి కోరిక తీర్చలేకపోతున్నందుకు ఒక ప్రక్క బాధ, మరో ప్రక్క సందిగ్ధత.

ముఖం చూపించలేక, చేతులెత్తి నమస్కరిస్తూ, "క్షమించండి మాష్టారూ" అన్నాడు గాద్గదికంగా.

ఆయన అహం దెబ్బతింది. ముఖం వివర్ణమై అచ్చట నుంచి విసావిసా నడిచి వెళ్ళిపోయారు లోపలికి.

ఇంక అక్కడ నిలవటం యిష్టం లేక బాధతో యింటి ముఖం పట్టాడు అతను.

* * *

ఆ సంఘటన జరిగిన తర్వాత నుంచీ ఆయన పాండురంగ పట్ల విముఖత సాధ్యమయినప్పుడల్లా ప్రదర్శించే వారు.

సంగీత సాధనే తన ధ్యేయంగా పెట్టుకున్న పాండురంగ ఆయన విముఖత మనసులో పెట్టుకోలేదు.

కాలం గడుస్తోంది. వేసవి శెలవులు గడిచి మళ్లీ కళాశాలలు తెరిచారు మహేశ్వర శర్మగారి కూతురు పెళ్లి యీ వేసవిలో కూడా జరగలేదని ఎవరో అనుకోగా విని కొద్దిగా బాధపడ్డాడు అతను.

పల్లవి అనుపల్లవి, చరణాల బోధనలు క్రమంగా పూర్తయ్యాయి.

ఆ తర్వాత కొద్ది కాలానికి సంగీతంలో డిప్లమో తీసుకున్నాడు పాండురంగ.

మహేశ్వర శర్మగారి ఆశీర్వచనాలు పొందలేక పోయినందుకు బాధపడ్డాడతను.

* * *

కాలేజీ శిక్షణ పూర్తయింతర్వాత చాలా రోజులు ఏం చేయాలో తోచలేదు అతనికి. ఏదో అసంతృప్తి. ఎందరో విద్వాంసుల సలహా, సహకారాలు పొందాలని తపన, జిజ్ఞాస.

అతని ఆసక్తి చూసి కాలేజీ అధ్యాపకులు రామానుజంగారు తనదగ్గర పాఠాలకు రమ్మనగానే ఆనందంతో అంగీకరించాడు.

కొద్ది రోజుల తర్వాత ఒక కచేరీలో గురువుగారితోపాటు అతనికి తన సంగీత పరిజ్ఞానాన్ని నిరూపించుకునే అవకాశం వచ్చింది.

ఆ మాత్రం దానికే పొంగిపోయాడు. కచేరీలో అందరూ గురువుగారినికాక తననే ప్రశంసిస్తుంటే ఆయనవైపు కృతజ్ఞతగా చూశాడు.

కానీ ఆయన వాటికి మురిసి పోలేదు. ఆ చప్పట్ల ధ్వనులు ఆయనలో కోపాన్ని, విసుగునీ కలిగించాయి.

లోకనైజమేమిటో అర్థంకాకుండా పోయిందని వాపోయాడు పాండురంగ.

అంతటితో అతనికి పాఠాలు చెప్పటం ఆగిపోయింది.

ఎంతో ఆలోచించి ఒక నిర్ణయం తీసుకుని.. మహేశ్వరశర్మగారివద్దనే శిక్షణ పొందాలని నిశ్చయించుకున్నాడు.

"అలాగే, దానిదేముంది! మంచి రోజు చూసుకుని రావోయ్" అన్నారాయన.

ఆనందం పట్టలేకపోయాడు. పూర్వపు విషయాలేవీ మనసులో దాచుకోలేదని సంతృప్తి పడ్డాడు.

శ్రుతి

మంచి రోజు చూసుకుని వెళ్ళిన పాండురంగకి ఆరోజే కాదు... మరు రోజూ ఆయన ఏవో ఒక అడ్డంకులు చెప్పటంవల్ల—

రెండేళ్లు గడిచిపోయాయి. అతని ఆశ నిరాశగా మిగిలిపోయింది.

ఈ దేశంలో ఎవరైనా తన ప్రత్యేకతను తనకు తానుగా నిరూపించుకునే అవకాశాలు చాలా తక్కువగానూ... పేరు ప్రతిష్టలున్న ఎవరో ఒకరి ప్రాపకం లేనిదే ఆ మనిషిలోని ఏ కళా బైటికివచ్చే అవకాశాలులేవని గ్రహించాడు.

మహేశ్వర శర్మ గారిలా పేరు గడించాలని తహతహ లాడిన మనసు... మంచు గడ్డలా ఘనీభవించింది నిరాశతో!

* * *

ఆ తర్వాత కొద్ది రోజులనే ఆకాశవాణి నుండి కర్నాటక సంగీతంలో ఆడిషన్ టెస్టుకి పిలుపు రావటం జరిగింది.

ఆ సందర్భంగా మళ్లా ఇంతకాలానికి ఆయన దర్శన భాగ్యం లభించినందుకు ఆనందించాడు అతను.

అయినా ఆయనకు తన పట్ల మనసులో నిండి వున్న అకారణ ద్వేషం వల్ల... తన ప్రజ్ఞా పాటవాలకు విలువ వుండదని సెలక్షు కావటం జరగదని బైటకి వచ్చేశాడు.

రాత్రి ఎనిమిది గంటలైంది.

ఆలోచనలతో సతమతమవుతున్నపాండురంగకి మనసు పొరల్లో ఏదో కలవరం. స్థిరమైన నిర్ణయమేదో తీసుకోవాలని తపన మొదలైంది.

'తనకి సంగీతం ప్రాణం, దైవం. ఆడదాని ఒంపుసొంపులకే ప్రాధాన్యతనిచ్చే అల్పమైన మనస్సా తనది? కుంటైతేనేం గుడ్డి అయితేనేం, కాలిపోయాక బూడిదే ఏ శరీరమైనా! ఈ చిన్న విషయాన్ని తెలుసుకోలేకపోయాడు తను. దైవదత్తమైన కళను పొందటానికి ఈ మాత్రపు త్యాగమెందుకు చేయలేకపోయాడు.

గురువు గారికి క్షమాపణలు తెలుపుకుని, తన అంగీకారాన్ని తెలియజేయాలి. ఆయన శిక్షణలో సంగీత పరమావధిని చేరుకోవాలి. అంతే! అంతే!' అనుకున్నాడు.

ఇప్పుడతని మనసు ప్రశాంతంగా వుంది. లేచి ఆయన దగ్గరకి బయల్దేరబోతుండగా, 'మహేశ్వర శర్మగారు పిలుచుకు రమ్మన్నా'రంటూ పదేళ్ళ కుర్రాడు వచ్చాడు.

"రావోయ్, రా!" ఆప్యాయంగా ఆహ్వానించటం చూసి నమ్మలేకపోయాడు.

అతని చేతులు పట్టుకుని కూర్చోబెట్టారు ఆయన.

"నా మీద కోపం పోలేదా పాండురంగా!"

"మాస్టారూ!" అతని హృదయంలో కలవరం.

"పాండురంగా! మన్నించమని ఎలాఅడగాలో అర్థం కావటంలేదు. నా మాట కాదన్నావనే కోపంతో నిన్ను నిర్లక్ష్యం చేశాను. అహంకారంతో నా చుట్టూ తిప్పించుకున్నాను.

ఈ రోజు ఆకాశవాణిలో నువ్వు కనిపించినప్పుడు జరిగిపోయిన సంఘటనలన్నీ జ్ఞాపకం తెచ్చుకున్నాను. నా తప్పు దిద్దుకునే అవకాశం దొరికిందని ఆశించాను. కానీ ఇంటర్వ్యూకి హాజరు కాకుండా... నా అహాన్ని దెబ్బతీసి నామీద విజయం సాధించావు.

విద్యాభిక్ష పెట్టమని వచ్చిన మనిషిని స్వంత బిడ్డకన్నా ఎక్కువగా ఆదరించాల్సిన నేను అలక్ష్యం చేశాను. అంతకంటే పాపం మరొకటి ఉంటుందా?!"

వెంటనే పాండురంగ అడ్డుపడ్డా డాయన మాటలకి. "మాస్టారూ! అంత మాట అనకండి. ఇందులో మీ తప్పేంలేదు. మీరు కోరిన చిన్నకోరికను అంగీకరించకపోవటం నాదే పొరపాటు. ఇప్పుడు నా అంగీకారాన్ని సంతోషంగా తెలపటానికే వచ్చాను మాస్టారు. దయతో ఆశీర్వదించండి" అన్నాడతను.

ఆయన చిరునవ్వు నవ్వి, "కృతజ్ఞుణ్ణి పాండురంగా! అమ్మాయి ఈ పెళ్ళిచూపులూ... అవీ... వీటికి విసిగిపోయి, పెళ్ళి లేకపోతేనేం అనే స్థితికి వచ్చేసింది. ఆమె నిర్ణయాన్ని నేను కాదనలేను. ఆ విషయంతో ముడిపెట్టకు. సంగీతం పట్ల నీ శ్రద్ధ, ఆసక్తి నాకు తెలుసు. నిన్ను తప్పకుండా గొప్ప విద్వాంసుణ్ణి చేసే బాధ్యత నాది. సరేనా!" ఆయన స్వరంలో వాత్సల్యం తొణికిసలాడింది.

పాండురంగ హృదయం చలించిపోయింది ఆయన మాటలకి. సాక్షాత్తు ఆ మహేశ్వరుని కటాక్షమే పొందిన అనుభూతితో ఆయన రెండు చేతులు పట్టుకుని భక్తితో కళ్ళకు అద్దుకున్నాడు. ★

ఉన్నతులు

సిరిసంపదల
బెల్లం చుట్టూ
ఈగలు వాలినట్టు
ముసిరిన వాళ్ళలో
చాలామంది
హితులు సన్నిహితులు
ఆత్మీయులు
శ్రేయోభిలాషులు
కారు.
'(బతకనేర్చినవాళ్ళు)'

—మాధవరపు కృష్ణ